



Demokrati og byplanlægning

Der er sus under vingerne i Aarhus

Væksten i Aarhus har i de seneste år været mærkbar. Kombinationen af et pulserende storbyliv, et stort opland med mange bysamfund, et bredt spektrum af uddannelsesmuligheder og et mangfoldigt arbejdsmarked med gode jobmuligheder sammensat med en strategisk god beliggenhed, unik natur, et væld af transportforbindelser og ikke mindst et blomstrende kulturliv øger Aarhus' tiltrækningskraft på både indbyggere, virksomheder og besøgende. Selvsamme vækst stiller samtidig store krav til Aarhus Kommune. Hvordan understøttes væksten bedst, samtidig med at byen og kommunen udvikler sig attraktivt, bæredygtig og blandt andet når sit ambitiøse mål om CO₂-neutralitet i 2030?

Af stadsarkitekt Anne Mette Boye, forvaltningschef Luise Pape Rydahl og bystrategisk chef Bente Lykke Sørensen, Aarhus Kommune

De senere års massive befolkningstilvækst har tydeliggjort behovet for en ansvarlig byudvikling. I fremtiden skal vi være flere på mindre plads og med færre ressourcer til rådighed. Derfor er der i den fysiske udvikling fokus på at bruge arealerne bedst muligt – herunder at skabe flere grønne byrum, bæredygtige mobilitetsløsninger, en grøn og fremtidssikret vand- og energiforsyning, bæredygtige materialevalg, der fremmer etablering af cirkulære kredsløb og en udformning af kommende byggerier, der fremmer mulighederne for, at aarhusianerne kan leve et hverdagsliv med minimal klimabelastning.

Mange ender skal mødes for, at fremtidens aarhusianere får den by, vi gerne vil overleve.

Samskabelse og medborgerskab er et centralt omdrejningspunkt

Den demokratiske samtale om byens udvikling har høj politisk prioritet. Dette satte Aarhus Byråd streg under, da det i 2021 vedtog Aarhuskompasset – en fælles forståelsesramme for borgerinddragelse og samskabelse. Aarhus skal udvikles i en fortsat åben proces med kontinuerlig dialog mellem kommune, borgere, erhvervsliv og aktører. Både med et demokratisk sigte – og for at skabe plads til og

aktivere ressourcer, der kan bringe liv til byen.

Et tidligere trafikalt knudepunkt forvandlet til et bylivsskabende mødested på Vesterbro Torv og en central bypark med dansegulv og lyskunst er nogle af de projekter, som omfattende inddragelsesprocesser af Aarhus Kommune har resulteret i, og som hele byen nu nyder godt af.

At udvikle med hele byen som sparringspartner er på godt og ondt et vigtigt greb. Det genererer stor debat og kræver en dedikeret indsats. Derfor arbejder afdelingen Medborgerskab målrettet med at specialisere sig i de forskellige formater, der kan håndtere



Luftfoto af det prisvindende projekt **Æbeløgade** i Aarhus midtby, som også ses på forsiden af bladet.



Transformation af det udsatte boligområde **Bispehaven** i den vestlige del af Aarhus.



Det nye fælleshus i boligområdet **Bispehaven** opført i forbindelse med transformationen af området.



Demokrati og byplanlægning



Luftfoto af udviklingsområdet Sydhavns-kvarteret i det centrale Aarhus



Workshop afholdt af Aarhus Kommune i forbindelse med proces for programmering af en midlertidig bypark på Pier 2.



både stor medvind og stor modstand. I øjeblikket kører et masterclassforløb om medborgerskab på tværs af fagområder i forvaltningen med sigte på at udarbejde en 'Ny Aarhusmodel for borgerinddragelse', som er målrettet den fysiske udvikling i kommunen. Målet er at gøre borgerinddragelse til en naturlig del af alle projekter.

Om det er via digitale platforme eller fysisk tilstedeværelse i lokalområdet, så er det en prioritet at dyrke den menneskelige dialog og skabe tillid mellem kommune og borgere. Det er vigtigt, at vi også er ærlige om det, der er svært og dét, der skaber flere spørgsmål end resultater.

Målet med den målgruppespecifikke inddragelse er at nå ud til de borgergrupper, som ellers sjældent er repræsenteret i inddragelsespro-

cesserne og dermed sikre en bred repræsentation af aarhusianerne i enhver proces.

Det er et fælles ansvar at skabe fremtidens bæredygtige by

Den demokratiske samtale er ét ben i en samlet, strategisk udvikling, hvor også miljømæssig, social, teknisk, og økonomisk bæredygtighed er i fokus sammen med gode byrum og udpegnings af vigtige blå-grønne områder. De mange aspekter indarbejdes i strategiske helheds- og udviklingsplaner, hvori der også lægges vægt på, at de private udviklere skal tage ansvar for at udvikle byen. Metoden er blandt andet i brug i byens Sydhavnskvarter, hvor en bydelsplan udarbejdes i et tæt samarbejde mellem bygherre og kommunen løfter vigtige erhvervs-,

social- og ikke mindst kulturpolitiske dagsordner.

I 2022 fik Aarhus Kommune en Politik for Bykvalitet og Arkitektur, som sætter retningen for, hvordan Aarhus også i fremtiden, ved at fremme en tværfaglig helhedstænkning og en høj arkitektonisk kvalitet i byudviklingen, er en levende og bæredygtig by og kommune. Politikken anvendes i de politiske beslutningsprocesser, i forvaltningens daglige arbejde og som afsæt for dialog med borgere og interessenter. Her er også stadsarkitekten en stærk sparringspartner for alle dele af processerne.

Projektet Æbeløgade, som sidste år modtog den internationale MIPIM Award, er et konkret eksempel på, hvordan store dagsordner som bykvalitet, arkitektur og biodiversitet kan gå



Luftfoto af den nyetablerede bypark i boligområdet Gellerup i den vestlige del af Aarhus.

“Målet med den målgruppe-specifikke inddragelse er at nå ud til de borgergrupper, som ellers sjældent er repræsenteret.”

Byporten i boligområdet Gellerup i den vestlige del af Aarhus.



op i en højere enhed i byplanlægning, samt hvordan arkitektur i høj grad er en vigtig brik i byudviklingen.

Mangfoldige boligområder i både by og opland

Lokalsamfundene i periferien af storbyen med sine fritliggende boliger er for mange til stadighed det foretrukne boligområde. Dette gælder særligt for børnefamilierne. For at forblive attraktiv må fremtidens Aarhus derfor være præget af byområder – også uden for centrum, hvor blandede boligtyper og forskellige ejertyper kan sameksistere. Herunder almene boliger hvor Aarhus Byråd har vedtaget en plan, der skal sikre en bedre fordeling af almene boliger også uden for midtbyen. For samtidig at nå byens mål for bæredygtig byudvikling, CO₂-neutralitet

og en effektiv kollektiv trafik er det nødvendigt at fokusere på, hvorledes boligområdernes udvikling kan ske i en stadig mere bæredygtig retning.

En særlig indsats i de udsatte boligområder

Den aarhusianske boligpolitik fra 2016 dikterer, at Aarhus skal være en god by for alle. Dette betyder også, at udsatte boligområder som Gellerupparken, Bispehaven og Toveshøj i disse år undergår gennemgribende transformationer. Tydeligst er det i Gellerup, hvor området er ved at genopfinde sig selv som en attraktiv bydel med en ny identitet og nye bymæssige kvaliteter. Redskaberne i helhedsplanen for området er blandt andet en ny bypark, en markant arkitektonisk omdannelse af en boligblok til portbygning og en

ny kollektiv, højklasset trafikløsning. Transformationen af Bispehaven via strategisk helhedsplanlægning er ligeledes i gang, og transformationen af Toveshøj er på trapperne. I arbejdet med udviklingen i områderne er et tæt samarbejde med de aarhusianske boligforeninger også et vigtigt redskab.

Udflugterne på dette års Byplanmøde afspejler de mange store og komplekse dagsordner, som er på spil i udviklingen af Aarhus Kommune. Hver især italesætter og udfordrer de igennem konkrete, lokale eksempler den demokratiske samtale og proces samt de mange visioner, politiske dagsordner og strategiske temaer, som er i spil i planlægningen af både by og opland.

Vi ses i Aarhus.